



Jau esame rašę, kad, baigusi trijų mėnesių floristų kursus, neseniai Kupiškyje gėlių saloną įsteigė Ingrida Jakubiniene. Klekvienas užėjęs čia visada mielai sutinkamas ir gali įsigyti įvairiausių gėlių. Prilimami ir išankstiniai užsakymai proginėms, švenčių stalo bei kitoms puokštėms.

Juozo KRAUJŪNO nuotr.

## Iškils paminklas partizanams

Kupiškyje, prie Varležerio, kur į žvyryną ir pelkyną buvo mėtomi mūsų brolių ir seserų kūnai, bus statomas paminklas "Algimanto" apygardos "Vytenio" rinktinės Kupiškio rajono partizanams.

Visus kupiškėnus ir kitus gerbiamus žmones prašome paaukoti lėšų šiam kilniam tikslui. Pavieniai asmenys aukas gali atnešti į rajono savivaldybės 17 kabinetą (III aukštas). Įmonės, įstaigos, organizacijos ir bendrovės pinigų prašome pervesti į Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Kupiškio skyriaus sąskaitą Nr. 12001101 Lietuvos taupomojo banko Kupiškio skyriuje (Nr. 7376).

Esame dėkingi Kupiškio miškų urėdijai už ažuolą paminklui. Iš anksto dėkojame visiems už suteiktą paramą.

*Lietuvos politinių kalinių  
ir tremtinių sąjungos Kupiškio  
skyriaus taryba*

## Mielieji skaitytojai!

Maloniai kviečiame Jus užsiprenumeruoti rajono laikraštį "Atgaiva" šių metų antrajam pusmečiui. Jame Jūs rasite svarbią informaciją, savivaldybės žinias, patarimus, politines apžvalgas, kiekvienos savaitės televizijos programą ir daugybę kitų dalykų.

Prenumeratą, kurios kaina 6 mėn. tik 6 Lt, o 3 mėn. - 3 Lt, priima visi rajono paštai, laiškininkai, seniūnai, visuomeniniai platintojai.

## Trumpai

Rajone netrukus baigsis masinio skiepijimo nuo difterijos kampanija. Praėjusią savaitę šiuo tikslu į medicinos įstaigas kreipėsi 1718 gyventojų. Daugiausia prekybos ir viešojo maitinimo bei transporto darbuotojų.

Iš viso nuo šios pavojingos ligos jau paskiepyti 7635 kupiškėnai.

A. VAITKUS

## Savivaldybės savaitė

Gegužės 13 d., pirmadienį, pas rajono mero pavaduotoją M. Narmontienę posėdžiavo mero potvarkiu sudaryta devynių narių komisija informaciniam - reklaminiam leidiniui apie Kupiškio rajoną parengti. Savivaldybės administracijos, kultūros darbuotojai, tarybos nariai diskutavo, kaip tas leidinukas turėtų atrodyti. Nuspręsta šį klausimą pateikti svarstyti rajono tarybai.

\*\*\*

Gegužės 14 d., antradienį, rajono meras V. Mockus pasirašė potvarkį, leidžiantį Kupiškio miesto S. Dariaus ir S. Girėno g. Nr. 1 gyventojai Ritai Jankauskienei namo rūsyje įrengti buitinę skalbyklą, atitinkančią architektūros, sanitarijos, techninius ir kitus reikalavimus.

\*\*\*

Gegužės 15 d., trečiadienį, meras parengė kitą potvarkį "Dėl biudžetinių įstaigų vadovų darbo apmokėjimo". Šiuo dokumentu iš rajono biudžeto išlaikomų įstaigų vadovams nuo 1996 m. birželio 1 d. nustatyti tarnybiniai atlyginimai ir priemokos. Pastarąsias numatyta skirti atsižvelgiant į vadovų profesionalumą, organizuotumą, aktyvumą, darbo sudėtingumą ir kt.

\*\*\*

Gegužės 16 d., ketvirtadienį, vicemėrė M. Narmontienė ir rajono savivaldybės administracijos kultūros ir švietimo skyriaus vedėjas V. Vilimas susitiko su Kupiškio etnografijos muziejaus darbuotojais. Aptarta šios įstaigos veikla ir probleminiai klausimai. Atkreiptas ypatingas dėmesys į A. Petrausko muziejaus Uoginiuose perspektyvą.

\*\*\*

Ketvirtadienį į posėdį buvo susirinkusi ir alkoholio kontrolės komisija. Svarstyti gyventojų pareiškimai dėl leidimų iki liepos 1 d. prekiauti svaigiaisiais gėrimais.

\*\*\*

Gegužės 17 d., penktadienį, Kupiškio kultūros namuose vaikų choreografijos studijos surengto ataskaitinio koncerto "Pavasarinis džiugesys" dalyvius pasveikino mero pavaduotoja M. Narmontienė ir įteikė rajono savivaldybės dovaną - tortą "Šakotį".

**"ATGAIVOS" INTERVIU****Kas ilgiau kalba,  
tas daugiau moka**

Sunkiai dabar įsivaizduojame gyvenimą be telefono. Tad apie telefoninį ryšį šilandien ir rytoj kalbamės su Kupiškio telekomunikacijų tarnybos viršininku Ballu KALUINA:

- Pradžioje gal pateiktumėte šiek tiek statistikos?

- Kupiškis yra trečias rajonas Respublikoje pagal telefonų tinklo tankumą. Iš viso turime 7000 telefono abonentų: 4000 mieste ir Subačiaus gyvenvietėje bei 3000 kaimo vietovėse. Eilėje šioms ryšio priemonėms įsirengti Kupiškyje yra beveik 100 žmonių, kaimė - arti 1000, iš kurių 23 pirmos grupės invalidai. Sodžiaus gyventojams telefoną įvesti sunkiau todėl, kad namai vieni nuo kitų nutolę, o pinigų žmonės turi mažai. Telefonų tinklui plėsti lėšų šiais metais nebuvo gauta nei iš valstybės biudžeto, nei per ūkininkų rėmimo fondą.

- Užsiminėte apie pinigų stygių. Tikriausiai yra žmonių grupės, kurioms, įvedant ar eksploatuojant telefoną, privalote taikyti lengvatas?

- Savaimė suprantama. Pirmos grupės invalidams telefono perkėlimo kaina - 36 Lt. Už jo įrengimą tiek pat moka šeimos, auginančios vaikus invalidus, taip pat pensininkai, sulaukę daugiau nei 85 metų, bei tremtiniai.

Abonentinio mokesčio lengvatos nustatytos I-II grupių invalidams ir 80 m. asmenims, jeigu jie gyvena su nedarbingais šeimos nariais, tremtiniais, politiniams kaliniams, rezistencijos dalyviams, jei neturi juos išlaikančių žmonių. Šiuo atveju jų gyvenamoji vieta neturi reikšmės.

- Dabar jau nebetiesiate orinių telefono linijų?

- Taip. Yra likusių 200 km tokių linijų, nutiesta 500 km kabelinių požeminių linijų. Didžioji dalis telekomunikacijų - gelžbetoniniais stulpais. Didesnis atsparumas. Ankstesnių metų žiemą, per didįjį apledėjimą, kaimyniniuose rajonuose telefonų linijas išvertė, o pas mus ne. Tuo kabelinė požeminė linija už orinę pranašesnė. Nors pasitaiko ir pažeidimų. Maždaug po 5-6 kasmet. Dažnai savo nuožūra kasinėja žemę, kas tik netingi. O juk tokiems darbams reikia gauti mūsų leidimą. Už telefono tinklų sugadinimą surašomas administracinio pažeidimo protokolas, o žala dažniausiai išieškoma per teismą.

- Kokle kiti rūpesčiai labiausiai neramina?

- Didžiausia problema - skolininkai. Pašte, taupomajame banke, butų ūkio įmonėje yra jų sąrašai. Jeigu per du mėnesius nesumokama už tarp miestinius pokalbius, telefonas po įspėjimo laikinai atjungiamas. Šiuo metu abonentai įsiskolinę 7350 Lt. Pavyzdžiui, vien Violeta Tubelienė (Gedimino g. 53-13) per du mėnesius sugebėjo "prakalbėti" 3167 Lt. Ir neskuba sumokėti. Todėl ruošiamą byla teismui. Dar kartą noriu paraginti žmones, kad "netempų" laiko, greičiau atsiskaitytų už telefoną. Iki šiol abonentinis mokeskis palyginti nedidelis, o su kituose miestuose ar rajonuose gyvenančiais asmenimis, jeigu apytuštės kišenės, reikėtų stengtis kalbėti mažiau ir "be lyriniių nukrypimų".

Mes eksploatuojame ir 3200 radijo taškų, už kuriuos taip pat privaloma laiku sumokėti mokesį, ypač tiems gyventojams, kurie neturi telefonų, nes šiaip jau radijo taško mokeskis pridodamas prie telefono mokesčio.

- Kokle Jūsų tarnybos artimiausį užmoją?

- Šiais metais ketiname išleisti naują rajono telefono abonentų sąrašą.

Greitai sulauksime ir konkurentų - dar šį ketvirtį planuojama baigti montuoti "Comliet" mobilus telefono ryšio stoties aparatūra. Kainos čia bus ne bet kam prieinamos. Vien abonentinis mokeskis - 80 Lt per mėnesį. Pats aparatas kainuoja apie 3000 Lt.

Iki 1997 m. sausio 1 d. mieste bus sumontuota vietinio pokalbio apskaitos aparatūra, kaimo vietovėse - iki tų pačių metų liepos 1 d. Atsiskaitymas toks pat, kaip ir skambinant tarp miestiniu telefonu. Mokės tas, kuris skambina.

- Ačiū už pokalbį. Sėkmės Jums.

Kalbėjosi Rima ŠIKŠNIENĖ

**Pajamų gauta mažiau**

Rajono biudžeto pajamų planas per šių metų 4 mėn. įvykdytas 95,1 proc. Pajamų gauta 284 tūkst. Lt mažiau negu planuota, iš jų mokesčių pajamų - 150 tūkst. Lt, dotacijų iš valstybės biudžeto - 134 tūkst. Lt.

Beveik pusę (49,2 proc.) visų rajono biudžeto pajamų sudaro fizinių asmenų pajamų mokesčiai, 5,6 proc. - žemės ir nekilnojamojo turto mokesčiai, 4,3 proc. - juridinių asmenų pelno mokesčiai. Valstybės dotacija papildė apie 36 proc. visų įplaukų, todėl labai svarbu, kad ji būtų pervedama tolygiai kas mėnesį. Deja, iki šiol Finansų ministerija tokios tvarkos nesilaiko, tai destabilizuoja ir taip jau įtemptą savivaldybės ūkio finansinę padėtį.

Keturių mėnesių bendras išlaidų planas įvykdytas apie 94 proc. Dėl sudėtingos situacijos vykdant pajamų surinkimo planą, gautas lėšas pirmiausia skyrėme darbo užmokesčiui, pašaloms, socialinio draudimo mokesčiams, atsiskaitymams už šiluminę ir elektros energiją.

Nijolė JARUŠEVIČIENĖ

Rajono savivaldybės finansų ir biudžeto skyriaus vedėja

**CIVILINĖ SAUGA****Avarijos imitacija  
dujų pilstymo stotyje**

Per Šeštines dalis miesto gyventojų iš tiesų, matyt, trumpam buvo suglumę: kulkė sirena, buvo užblokuotas Slavinčiškio kelias, virto dūmų kamuoliai dujų pilstymo stoties teritorijoje... Ne, avarijos čia nebuvo. Vyko civilinės saugos pratybos. Norėta patikrinti, kaip veiktų, jei, neduok Dieve, atsitiktų nelaimė, šios stoties kolektyvas ir rajono civilinės saugos tarnybos, ar greitai pavyktų lokalizuoti avariją ir likviduoti jos padarinius.

Dujininkų, policijos, medicinos, priešgaisrinės ir geležinkelio tarnybų sąveiką, vykdant praktines užduotis, stebėjo rajono ekstremalių situacijų komisijos nariai, stambesnių įmonių ir organizacijų vadovai, seniūnai, Civilinės saugos departamento Panevėžio apskrities skyriaus specialistai, Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio dujų pilstymo stočių atstovai.

O prasidėjo pratybos nuo jų tikslų apibūdinimo, šeiminių teorinių pranešimų apie parengtą įgyvendinti civilinės saugos planus. Kalbėjo rajono ekstremalių situacijų komisijos pirmininkas, pratybų vadovas V. Beinoris, CSD Panevėžio apskrities skyriaus viršininko pavaduotojas kapitonas V. Gavėnavičius, dujų pilstymo stoties viršininkas B. Tekutis, jo pavaduotojas A. Senionis.

Vėliau, paskelbus pavojų apie tai, kad netikėtai atsidačius vienos geležinkelio cisternos apsauginiam vožtuvui, į aplinką "prasiveržė" dujos, tikrinta, kaip dirbti pasirengusi stoties avarinė tarnyba. Tačiau bene didžiausias sujudimas prasidėjo, kai "išėjusios" iš geležinkelio cisternos dujos "užsiliepsnojo". Skubiai buvo iškviestos operatyvinės tarnybos, apie gresiantį pavojų informuoti gyventojai, nurodyta, kaip jiems elgtis. Netrukus "gaisras" buvo užgesintas, suteikta pirmoji medicininė pagalba apdegusiems ir nušalusiems, minėta komisija informuota apie atliktas užduotis.

Pasak rajono savivaldybės civilinės ir darbo saugos specialisto V. Račkausko, pratybos vyko sklandžiai, jas gerai įvertino ekstremalių situacijų komisija, kitų rajonų atstovai.

Algis DAUMANTAS

## Vis dėlto nesupratom vieni kitų!

Gegužės 9 dieną į Žaidelių pradinę mokyklą rinkosi žmonės. Laukėme atvykstančių iš rajono svečių. Pagrindinė pokalbio tema - ar liks Žaideliuose pradinė mokykla? Kaimiečiai nerimavo, tarėsi, piktinosi rajono valdžios sumanymu uždaryti šią mokyklą.

Argumentus pateikė rajono meras V. Mockus. Aiškino, kodėl taip nori padaryti, kuo remiantis, siūlė vežioti vaikus į Palėvenėlės pagrindinę mokyklą, žiemą valyti užpustytus kelius... Žaideliečiai reikalavo konkrečiai pasakyti, kiek kainuoja mokyklos išlaikymas. Buvo mėginta išsisukti nuo tiesioginių atsakymų, užglostyti temą, keisti pokalbio kryptį.

Žmonės siūlė savo pagalbą mokyklai - aprūpinti ją malkomis, padažyti, jei reikės, bet... ėjimas ratu vyko toliau.

Kalbėta ir apie medicinos punkto perkėlimą į Palėvenėlę, nors mokyklos pastate jam visiškai užtektų vietos, tik reikėtų truputį kai ką paremuntuoti. Nejaugi ir medicinos punkto nebereikia kaimui? Auga vaikai, gyvena senyvo amžiaus žmonės. Argi jie begalės nuvykti į Palėvenėlę, jei vos lazdele pasiramščiuodami eina? O juk jie patys statė mokyklą ir kitus pastatus, kūrė grožį kaimė. Dabar jų vaikai ir anūikai mokosi iš savo tėvų gerumo, nuolankumo, užuojautos ir pagarbos.

Išsiskirstė visi nieko konkrečiai nenuitarę, "per ilgai" užsibuvę. Lauke dar būriavosi kantrieji, apžiūrinėjo medinę pastato dalį, tarėsi tarpusavyje. Ne viena moteris ir kartelio ašarą nubraukė. O vis dėlto nesupratom vieni kitų! Nesupratom, nors kalbėjom ta pačia kalba. Bet mes nenuleisim rankų. Susitiksim dar ne sykį, nepagailėsime tam nei laiko, nei sveikatos. Noras ir ryžtas viską nugalėti!

Vida PALIONIENĖ

## Kas, ką ir kodėl sugriovė

Sovietinė valdžia nuo pat savo egzistencijos pradžios iki pabaigos vis kaltino carizmą dėl atsilikusio Rusijos žemės ūkio. Tą patį komunistai darė ir Lietuvoje. Jie nuolat šmeižė viską, kas buvo padaryta Lietuvos kaime tarpukario laikotarpiu. Dabar tie patys, tik jau besivadinantys LDDP, iki koktumo kartoja frazę, kad Sąjūdis (atseit V. Landsbergis, G. Vagnorius ir kt.) sugriovė Lietuvos žemės ūkį.

Tad pamėginkim išsiaiškinti, kas, ką statė ir kas, ką griovė. Ir kodėl mūsų kaimas šiandien atsidūrė tokioje apverktinoje būklėje. Pradėkim nuo laikotarpio, kai Lietuva iš Rusijos imperijos užkampio tapo nepriklausoma valstybe - nuo 1918 metų. Kaimuose dar gyvena žmonių, prisimenančių pirmąjį nepriklausomybės dešimtmetį. Kiekvienas ūkininkas turėjo kluoną su plūktą asla. Visi mokėjo kultū spragilais: ir dviese, ir keturiuose, ir net aštuoniuose. Buvo senoviškos jaujos linams minti, o ranka sukamomis girnomis buvo malami grūdai duonai kasdieninei.

Per du Nepriklausomybės dešimtmečius Lietuvoje buvo pastatyti penki mėsos perdirbimo fabrikai, trys cukraus fabrikai, išvystyta linų apdirbimo pramonė. Ūkininkai pasistatė daug malūnų. Apie 1940-uosius spragilais kūrė tiek, kiek šiaudų reikėjo stogų remontui. Visus javus iškuldavo garinės, motorinės ar traktorinės kuliamosios mašinos. Buvo jau išvystyta pieno perdirbimo pramonė. Kiekviename didesniame miestelyje veikė akciniais pagrindais sukurtos pieninės, kuriose ne tik separavo pieną, bet ir gamino sviestą, sūrius, įvairius nealkoholinius gėrimus.

Nuo 1926 metų žemės ūkio pažangą skatino Žemės ūkio rūmai (ŽŪR) - privati, valstybės remiama įstaiga. ŽŪR valsčiuose turėjo per 500 agronomų ir kontrolasistentų, kurie konsultavo ūkininkus ir teikė jiems metodinę paramą. ŽŪR išlaikė kelio-lika žiemos žemės ūkio mokyklų, leido keletą laikraščių (tarp jų ir "Ūkininko patarė-

ją"), šelpė įvairias žemės ūkio organizacijas, o ūkininkus aprūpindavo veisliniais gyvuliais, trašomis, kitomis prekėmis. Čia tikėtų paminėti, ką veikia šiandieniniai Lietuvos žemės ūkio rūmai, kurie iš Žemės ūkio ministerijos gauna nedidelę paramą ir įstengia išlaikyti tik keletą darbuotojų. Jie merdi, valstybės nepalaikomi, nors jungia keliasdešimt įvairių draugijų. O konsultantų vaidmenį iš jų perėmė Lietuvos žemdirbystės Dotnuvoje institutas.

Taigi prieš karą viskas akivaizdžiai gerėjo, tobulėjo, nors ta gerovė buvo pasiekta sunkiu ir atkakliu darbu. Labai sunkiai kaimas pergyveno 1930-1933 metų pasaulinę ekonominę krizę. Bet ir jos metu Lietuvoje augo žemės ūkio gamyba. Veiklos laisvė davė vaisių: Lietuvos valstybės pagrindinės pajamos buvo gaunamos iš žemės ūkio produktų eksporto.

1940 metų sovietinė invazija jau nuo pirmos dienos apnuodijo kaimą netikrumu ir bai-

me. Tuoju pat pradėta chaotiška žemės reforma: dalis žemės atimama iš stambesnių ūkininkų, jie išvadinami buožėmis. Žemė tapo valstybės nuosavybe, ūkininkams buvo leidžiama valdyti jos tik 30 ha. Žemės gavo amatininkai arba samdomi žemės ūkio darbininkai, kurie nemokėjo savarankiškai ūkininkauti, nes jų gyvenimo būdas iki tol buvo kitoks negu ūkininkų. Sovietinė žemės reforma tik sujaukė jų kasdienybę, nes jie negalėjo žemės parduoti ir už ją gauti pinigų.

1941 m. vasarą jau naciai gražino ūkininkams atimtą žemę. Karo metais Lietuvos žemės ūkis vegetavo. Prasidėjus ant-rajam bolševikmečiui, komunistai, vos tik grįžę dar karui nesibaigus, vėl ėmėsi "išbuožinimo". Duodami sklypus mažžemiems, jie įtikinėjo, kad duoda žemę amžinam naudojimui. Bet jau 1948-1949 metais kompartija įvykdė priverstinę kolektyvizaciją. Ir vėliau, per visus 40 kolūkinės tvarkos metų, viskas buvo daroma pagal parti-

(Nukelta | 6 psl.)

### RAŠO KITI LAIKRAŠČIAI

## TURĖSIM VAIKŲ GLOBOS NAMUS

Lietuvos "Caritas" federacijos Kupiškio skyriui nupirkus buvusio Paketurių vaikų lopšelio-darželio pastatą, dabar jis pertvarkomas į vaikų globos namus.

Kaip sekasi statybininkams, dažnai pasižiūrėti čionai užsuka rajono savivaldybės vaikų teisių apsaugos tarnybos vyresnysis inspektorius Petras Reimėkis ir minėto skyriaus pirmininkas, Kupiškio bažnyčios vikaras Virgilijus Liuima. Juos ir mato me Juozo KRAUJŪNO nuotraukoje.



# TELEVIZIJA

## LIETUVOS

### PIRMADIENIS, V.27

7.00 Labas rytas.  
8.50 Pagrindinės mokyklos baigimo gimtosios kalbos - lietuvių, rusų, lenkų, baltarusių - egzaminų (raštu) temos.  
17.55 Programa.  
18.00 Žinios.  
18.10 "Look Ahead".  
18.25 Baltarusių programa.  
18.40 Žinios.  
18.50 Programa vaikams.  
19.20 "Mūsų namas".  
19.30 "Svarstymai".  
20.00 01, 02, 03.  
20.30 Panorama.  
21.05 Sporto studija.  
21.15 Vaid. f.  
22.45 TV anonsas.  
22.50 "Klasikos šedevrai". Pertraukoje -  
23.15 Vakaro žinios.

### ANTRADIENIS, V.28

7.00 Labas rytas.  
8.50 01, 02, 03.  
17.55 Programa.  
18.00 Žinios.  
18.10 Laida lenkų k.  
18.40 Žinios.  
18.50 TV anonsas.  
18.55 F. vaikams.  
19.20 TV žurnalas "Tavo laikas".  
19.45 Katalikų bažnyčios naujienos.  
19.50 Partijų studija.  
20.30 Panorama.  
21.05 Sporto studija.  
21.15 F. "Giminės".  
22.05 TV anonsas.  
22.10 Kultūros žurnalas "Ženkla".  
22.40 Laida jaunimui "Beveik rintai".  
23.15 Vakaro žinios.

### TREČIADIENIS, V.29

7.00 Labas rytas.  
17.55 Programa.  
18.00 Žinios.  
18.10 Gyvoji prancūzų k.  
18.40 Žinios.  
18.50 TV anonsas.  
18.55 Programa vaikams.  
19.15 Laida moksleiviams.  
19.35 Laida žydams "Menora".  
20.00 TV novelė "Dvi seserys".  
20.30 Panorama.  
21.05 Sporto studija.  
21.15 Loterija "Perlas".

21.20 TV anonsas.  
21.25 "Nakviša".  
22.25 F. "Giminės".  
23.20 Vakaro žinios.

### KETVIRTADIENIS, V.30

7.00 Labas rytas.  
17.55 Programa.  
18.00 Žinios.  
18.10 TV žaidimas "Milijonierius".  
18.25 Vyriausybė nutarė...  
18.40 Žinios.  
18.50 Krikščionio žodis.  
19.00 Žurnalas "TV artelė".  
19.30 Lietuvos vaikų ir moksleivių TV konkursas "Dainų dainelė-96".  
20.30 Panorama.  
21.05 Sporto studija.  
21.15 F. "Giminės".  
22.00 TV anonsas.  
22.05 Europa šou.  
22.35 Pavasariniai ritmai ir ritmai Konrado kavinėje. Pertraukoje -  
23.15 Vakaro žinios.  
0.20 Sporto laida futbolo mėgėjams.

### PENKTADIENIS, V.31

7.00 Labas rytas.  
8.50 Pagrindinės mokyklos baigimo matematikos egzaminų užduotys.  
17.55 Programa.  
18.00 Žinios.  
18.10 "Sodų kraitė".  
18.40 Žinios.  
18.50 TV anonsas.  
18.55 Programa vaikams.  
19.20 TV katalogas.  
19.35 Iš ciklo "Savęs link".  
20.30 Panorama.  
21.05 Sporto studija.  
21.15 TV žaidimas "Sėkmės keliai".  
22.00 Laisvės alėja.  
22.20 TV anonsas.  
22.25 Gyvenimo būdo ir madų žurnalas "Stilius".  
22.55 "Sing jazz-95".  
23.15 Vakaro žinios.  
23.30 F. "Nusikalstamas teisingumas".

### ŠEŠTADIENIS, VI.1

8.00 Labas rytas.  
8.50 Bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos baigimo gimtosios kalbos - lietuvių, rusų, lenkų, baltarusių - egzaminų (raštu) temos.

9.30 Muzikinė - pramoginė laida "Tele Bim Bam".  
10.00 Svetimo skausmo nebūna.  
10.30 "Šarka".  
11.00 Mūsų kalba.  
11.30 Sveika, Prancūzija.  
12.00 TV anonsas.  
12.05 Pasaulio sportas.  
12.50 Šachmatų klubas.  
13.00 "Ūdros įlankėlė".  
13.30 "Krantas".  
14.30 "Europos aikštė".  
15.00 "Dainų dainelė-96".  
17.45 "Milijonierius".  
18.00 Žinios.  
18.10 TV anonsas.  
18.15 Rikiuotė.  
18.40 Amerikiečių dok. f.  
19.10 "Dienoraštis".  
19.40 Kaukodromas.  
20.30 Panorama.  
21.05 Sporto studija.  
21.15 Loterija "Perlas".  
21.20 Po savo stogu.  
22.00 TV anonsas.  
22.05 "Šalutinis poveikis".  
22.50 Vakaras Kauno muzikiniame teatre.  
23.20 Vakaro žinios.  
23.35 1995 m. MTV muzikinių klipų apdovanojimai.

### SEKMADIENIS, VI.2

9.00 Programa.  
9.05 Liudykime Kristų.  
9.25 Sveikata.  
9.50 Laida vaikams.  
10.30 "Slaptoji misija".  
10.55 TV žaidimas "Konrado kavinės ruletė".  
11.25 "Septynios Kauno dienos".  
12.10 TV anonsas.  
12.15 "Krepšinio pasaulyje".  
12.45 Dok. 12.55 "Azimutai".  
13.45 Sveikintimų koncertas.  
14.45 Žinios.  
14.50 "Formulė-1".  
17.10 "Namelis prerijoje".  
18.00 Žinios.  
18.10 "Keliai. Mašinos. Žmonės".  
18.40 TV anonsas.  
18.45 "Gyvybės žalias medis".  
19.15 Dok. f.  
20.30 Panorama.  
21.05 Sporto studija.  
21.15 Pirmasis kanalas.  
21.35 Meno festivalis "Studentiškas pavasaris-96".  
22.45 Suomių dok. f.  
23.20 Vakaro žinios.

## TELE-3

### PIRMADIENIS, V.27

7.55 Programa.  
8.00 CNN žinios.  
8.30 100 proc.  
8.35 F. "Santa Barbara".  
18.25 Programa.  
18.30 F. vaikams.  
18.55 100 proc.  
19.00 "Nuo... iki..."  
19.30 F. "Santa Barbara".  
20.30 "Žvelkime atidžiau".  
21.00 Žinios.  
21.15 Sporto naujienos.  
21.30 F. "Akapulko karštis".  
22.20 "Detektorius".  
23.00 Žinios.  
23.15 100 proc.  
23.20 Sporto naujienos.  
23.30 Dok. f.

### ANTRADIENIS, V.28

7.55 Programa.  
8.00 CNN žinios.  
8.30 100 proc.  
8.35 F. "Santa Barbara".  
18.25 Programa.  
18.30 F. vaikams.  
18.55 100 proc.  
19.00 "Mokslas ir technologija".  
19.30 F. "Santa Barbara".  
20.30 Dok. f. ciklas.  
21.00 Žinios.  
21.15 Sporto naujienos.  
21.30 F. "Kelias į dangų".  
22.25 Pasaulio sportas.  
23.00 Žinios.  
23.15 100 proc.  
23.20 Sporto naujienos.  
23.30 POP TV.

### TREČIADIENIS, V.29

7.55 Programa.  
8.00 CNN žinios.  
8.30 100 proc.  
8.35 F. "Santa Barbara".  
18.25 Programa.  
18.30 Animac. f.  
18.55 100 proc.  
19.00 TV žurnalas "Statyba".  
19.30 F. "Santa Barbara".  
20.30 "Europos kaleidoskopas".  
21.00 Žinios.  
21.15 Sporto naujienos.  
21.30 F. "Kelias į dangų".  
22.30 Muzika.  
23.00 Žinios.  
23.15 100 proc.  
23.20 Sporto naujienos.

(Nukelta | 5 psl.)

(Atkelta iš 4 psl.)

23.30 Psichologinė drama "Lošėja".

**KETVIRTADIENIS, V.30**

7.55 Programa.  
8.00 CNN žinios.  
8.30 100 proc.  
8.35 F. "Santa Barbara".  
18.25 Programa.  
18.30 Animac. f.  
18.55 100 proc.  
19.00 Langas į gamtą.  
19.15 Dok. f. ciklas.  
19.30 F. "Santa Barbara".  
20.30 Dok. f. ciklas.  
21.00 Žinios.  
21.15 Sporto naujienos.  
21.30 Vaid. f.  
22.30 Muzika.  
23.00 Žinios.  
23.15 100 proc.  
23.20 Sporto naujienos.  
23.30 Vokietijos miestai.

**PENKTADIENIS, V.31**

7.55 Programa.  
8.00 CNN žinios.  
8.30 100 proc.  
8.35 F. "Santa Barbara".  
18.25 Programa.  
18.30 Animac. f.  
18.55 100 proc.  
19.00 "Detektorius".  
19.30 F. "Santa Barbara".  
20.30 TV žurnalas "Pasaulio aidas".  
21.00 Žinios.  
21.15 Sporto naujienos.  
21.30 F. "Kalnietis-3".  
22.30 Muzika.  
23.00 Žinios.  
23.15 100 proc.  
23.20 Sporto naujienos.

**ŠEŠTADIENIS, VI.1**

9.30 Programa.  
9.35 F. vaikams.  
10.30 Sveikatos apsaugos reforma.  
11.00 Detektyvinis f. "Francisko gatvės".  
12.00 "Kalnietis-3".  
13.00 POP TV.  
14.00 "Transformeriai".  
15.00 DW TV programa.  
17.30 "Mokslas ir technologija".  
18.00 "Kelias į dangų".  
19.00 TV žurnalas "Rinka".  
19.30 "Stilius".  
19.55 Dok. f. ciklas.  
20.25 Muzikinė laida vaikams.  
20.35 Animac. f.

21.00 Žinios.  
21.15 Muzika.  
21.30 Detektyvinis f. "San Francisko gatvės".  
22.30 Muzika.  
23.00 Žinios.

**SEKMADIENIS, VI.2**

9.25 Programa.  
9.30 F. vaikams.  
9.55 "Karaokės rytas".  
10.05 Animac. f.  
10.30 Langas į gamtą.  
10.45 Dok. f. ciklas.  
11.00 Detektyvinis f. "San Francisko gatvės".  
12.00 TV nuotykių ser. "Akapulko karštis".  
13.00 Vokietijos miestai.  
14.00 TV žurnalas "Statyba".  
14.30 Animac. f.  
15.00 DW TV programa.  
18.00 "Kelias į dangų".  
19.00 "Europos kaleidoskopas".  
19.30 "agaminta Lietuvoje".  
20.00 Pasaulio sportas.  
20.30 Animac. f.  
21.00 "Naujienos. Nuomonės".  
21.30 Vaid. f. "Tėtis".  
23.10 "Tamsos citadelė".

**LNK TV****PIRMADIENIS, V.27**

16.15 Programa.  
16.20 "...Prieštarauk!"  
17.20 "Taip. Ne".  
18.10 "Voltronas".  
18.35 F. "Be namų negerai..."  
19.25 TV parduotuvė.  
19.30 "Kruvinajam sekmadieniui atminti..."  
20.00 Žinios.  
20.25 "Monitorius".  
21.00 "Turtuolė".  
22.00 "Tangomanija".  
22.25 Subkultūros portretai. "X klanas".  
23.00 Žinios.  
23.15 "Radijo šou".  
23.45 Nakčia. F. "Beprožiškos istorijos".

**ANTRADIENIS, V.28**

7.25 Programa.  
7.30 Ryto ratas.  
9.00 TV parduotuvė.  
9.05 F. "Be namų negerai..."  
16.15 Programa.  
16.20 Holivudo žinios.  
16.50 "Pasimatymas".  
17.20 "Monitorius".  
18.10 Animac. f.  
18.35 F. "Be namų negerai..."  
19.25 TV parduotuvė.

19.30 "Pragiedruliai".  
20.00 Žinios.  
20.25 "Benny Hillo šou".  
21.00 F. "99-1".  
22.00 Diskusijų šou "...Prieštarauk!"  
23.00 Žinios.  
23.15 F. "Komiškos istorijos".  
23.45 Nakčia. F. "Tikroji išdavystė".

**TREČIADIENIS, V.29**

7.25 Programa.  
7.30 Ryto ratas.  
9.00 TV parduotuvė.  
9.05 "Be namų negerai..."  
16.15 Programa.  
16.20 F. "Turtuolė".  
17.20 "Tangomanija".  
17.40 "Šou bulvaras".  
18.10 "Voltronas".  
18.35 F. "Be namų negerai..."  
19.25 TV parduotuvė.  
19.30 Keturi ratai.  
20.00 Žinios.  
20.25 "Pasimatymas".  
21.00 F. "Robotas policininkas".  
22.00 "Tarybinės kronikos".  
23.00 Žinios.  
23.15 F. "Adamsų šeimynėlė".  
23.45 Nakčia. F. "Mirtinas žavesys".

**KETVIRTADIENIS, V.30**

7.25 Programa.  
7.30 Ryto ratas.  
9.00 TV parduotuvė.  
9.05 "Be namų negerai..."  
16.15 Programa.  
16.20 F. "99-1".  
17.20 Holivudo žinios.  
17.50 "Viskas!"  
18.10 Animac. f.  
18.35 "Be namų negerai..."  
19.25 TV parduotuvė.  
19.30 Laida žvejams ir ne tik jiems.  
20.00 Žinios.  
20.25 "Šou bulvaras".  
21.00 "Atogrąžų karštis".  
22.00 Praktiškos mados renginys.  
23.00 Žinios.  
23.15 "Benny Hillo šou".  
23.45 Nakčia. F. "Išmonių meistrai".

**PENKTADIENIS, V.31**

7.25 Programa.  
7.30 Ryto ratas.  
9.00 TV parduotuvė.  
9.05 "Be namų negerai..."  
16.15 Programa.  
16.20 F. "Robotas policininkas".

17.20 "Tarybinės kronikos".  
18.10 "Voltronas".  
18.35 "Be namų negerai..."  
19.25 TV parduotuvė.  
19.30 TV žurnalas "Europos scenoje".  
20.00 Žinios.  
20.25 "Dviračio šou".  
21.00 "Taip. Ne".  
21.55 F. "Meilės galia".  
23.30 F. "Mažutė palaima".

23.50 "Bon Jovy - Live". Iš ciklo "Roko legendos".

**ŠEŠTADIENIS, VI.1**

8.55 Programa.  
9.00 Ryto ratas.  
10.30 Gero apetito!  
11.00 "2x8".  
11.25 "Tarybinės kronikos".  
12.15 "Šou bulvaras".  
12.45 "Europos mozaika".  
13.15 Keturi ratai.  
13.40 "Pasimatymas".  
14.10 "Tangomanija".  
14.40 "VRS kamera".  
15.10 Kibir tele vibir.  
16.30 "Kvailėlis didvyris".  
17.30 Dok. f. "Išlikimas".  
18.00 "Adamsų šeimynėlė".  
18.30 Holivudo žinios.  
19.00 "Viskas!"  
19.30 "Baltojo katino svetainė".  
20.00 Žinios.  
20.25 "Komiškos istorijos".  
21.00 Šeštadienio pokalbiai.  
21.55 F. "Smėlio žmogus".  
23.35 F. "Monstrai".

**SEKMADIENIS, VI.2**

8.55 Programa.  
9.00 Animac. f.  
11.00 Šeštadienio pokalbiai.  
11.50 "Taip. Ne".  
12.45 "...Prieštarauk!"  
13.45 "Viskas!"  
14.15 "Baltojo katino svetainė".  
14.40 "Vienam gale kablys".  
15.15 Kibir tele vibir.  
16.30 F. "Gyvenimo būdai drėgmėje ir purve".  
17.30 Aukštinė "Discovery" kolekcija.  
18.00 "Flintstounai".  
18.30 Holivudo žinios.  
19.00 F. "Beverli Hils, 90210".  
20.00 Žinios.  
20.25 Vaid. f.  
22.10 Savaitės horoskopas.  
22.15 "TV loto-šou".  
22.45 "Kruvinasis sekmadienis".



## Skaitytojų laišakai

### Nebūkim pasyvūs ir abejingi

Gyvenu Utenoje, o su Kupiškiumi mane sieja giminytės ryšiai. Esu Krikščionių demokratų partijos narys. Mūsų rajono skyriuje yra 20 kuopų, kuriose telkiasi apie 680 bendraminčių. Dar Sąjūdžio laikais V. Taujanskas su keletu tokių pat pažiūrų žmonių, gana nemažai rizikuodami, įsteigė pirmąją kuopą. Paskui važinėjo po rajoną, kūrė kuopas miesteliuose, gyvenvietėse. Per pastaruosius dvejus metus į partiją įstojo daug jaunų žmonių, tarp jų nemažai baigusiu aukštąjį mokslą.

Kuo mane patraukė krikščionys demokratai? Pirmiausia tuo, kad ši partija remiasi krikščioniškomis vertybėmis, stengiasi, jog Kristaus mokymas taptų žmonių bendro gyvenimo dėsniais. Pagarba nuosavybei, šeimai, gyvybei, tradicijoms, valstybingumui - partijos programinės nuostatos, kurios nesikeičia ir atspindi daugumos žmonių gyvenimo siekius.

Žinau, kad šiuo metu Kupiškio rajone LKDP turi mažiau narių negu uteniškiai. Reikėtų ir kupiškėnams rodyti daugiau iniciatyvos, nelaukti, kol pakvies, patiems jungtis prie veikiančių kuopų, o kur jų nėra, suradus penkis ar dešimt bendraminčių, steigti naujas. Krikščionio vardas įpareigoja neužsisiklęsti savyje. Pasak šv. Povilo, meilė turi būti veikli. Tad veikime! Pasakykime patys sau: "Esu žmogus ir noriu gyventi žmoniškai. Renkuosi teisėtą nuosavybę, dorą darbą ir moralią politiką". Krikščionys demokratai - organizacija, kuri padės to pasiekti.

Kazimieras TUSKENIS

### Nevalyvumo "žiedai"

Nuolatos tenka priminti miesto gyventojams tvarkos ir švaros reikalavimus. Tačiau tai mažai padeda. Senų įpročių labai sunku atsisakyti.

Kaip ir ankstesniais metais, šį pavasarį prasčiausiai atrodo garažų aplinka. Visa, kas supuvo, sugedo, daug nevalgdomi, jų šeiminkai išnešė ir išpylė netoli savo durų. Tai pirmiausia pasakytina apie garažų kooperatyvus prie Varležerio, fašistinio teroro kapinių, Sodų gatvės gale, prie kelio į dujų pils-tymo stotį. Ne ką geresnis vaizdas ir prie miesto civilinių kapinių. Žmonės, tvarkydami kapus, šiukšles pila, kur pakliūva. Ten pat savo šiukšlyną pasidarė "Kupos" kolektyvinių sodų bendrija. Lauko 12 namo gyventojai kieme įsirengė mėšlo sandėlį. Visokio šlamšto tarsi kokiam sąvartynė priversta P. Pajarskio gatvės pabaigoje...

Tai tik keli mūsų pačių nevalyvumo "žiedai". Norėtųsi, kad tokių "puošmenų" nebūtų.

Ramūnas TAMASIŪNAS

Rajono savivaldybės inspektorius miesto reikalams

## Kas, ką ir kodėl sugriovė

(Atkelta iš 3 psl.)

nės vadovybės įsakymus. Žemės ūkio specialistai, dažnai jausdami pažeminimą, gėdą, privalejo vykdyti neprotingus komunistų nurodymus.

Taigi po 40 metų (1989 m.) buvo pasiekti tokie "rezultatai": 23 cnt iš ha javų (drėgnų, nevalytų grūdų, vadinamojo bunkerinio svorio) derlingumas, 2000 litrų pieno (per metus) primilžis iš karvės. Tai buvo 2-3 kartus mažiau negu Vakarų Europoje. Tai reiškė, kad produkcijos vienetai pagaminti kolūkiai sunaudavo materialinių resursų 2-3 kartus daugiau negu ten, kur kolektyvizacijos niekada nebuvo. O jei dar prisiminsim, kad sovietinėje santvarkoje statistiniai duomenys visada buvo iškraipomi, t. y. buvo meluojama; kad didesnė pusė pašarų buvo atplukdoma iš anapus Atlanto, galima skaičiuoti, jog produkcijos vienetai pagaminti Lietuvoje būdavo padaroma 4-5 kartus daugiau išlaidų negu Švedijoje ar Danijoje.

Kolūkinė santvarka sovietinei valstybei darė milžiniškus nuostolius, o kolūkiečiai pamažu prie jos prisitaikė. Dirbantys vadinamuosiuose gyvulininkystės kompleksuose lengvai išsinešdavo (pavogdavo) pašarų ir kitokio turto, - ir sau, ir kaimynams. Realizuodavo dažniausiai už degtinės butelį. Už degtinę, apeinant ūkio buhalteriją, mechanizatoriai teikdavo visokias paslaugas žmonėms: suardavo arus, atveždavo malkų, parveždavo ir pavogtą kolūkio turtą. Visi buvo patenkinti, jie nė nemanė, kad gali būti kitaip. Daugelis žmonių gyveno prievarta sukurtose gyvenvietėse, į kurias iš savo sodybų jie buvo varu suvaryti. Kompartija naikino ir tas sodybas, kurios liko tuščios ištrėmus ūkininkus į Sibirą. Kaimas pamažu skendo į alkoholizmo liūną, o sovietinė valstybė ritosi prarajos link. Kelią į ją užtvėrė Gorbačiovo "perestroika", sujaukusi viską, kas buvo Sovietijoje nusistovėję lyg užpelkėjęs vanduo.

O šiandien neokomunistai vėl kaltina tuos, kurie mėgino atkurti Lietuvos žemės ūkio pagrindus. Pirmiausia jie kaltina V. Landsbergį, kad jis, būdamas Aukščiausiosios Tarybos pirmininku, pasirašė 1990 m. liepos 26 d. nutarimą, leidusį bedaliams kolūkiečiams prie savo 60 arų prisidurti dar 3 ha žemės. Taip buvo norėta palengvinti kolūkiečių dalį, apsaugoti žmones nuo kolūkių pirmininkų savivalės. Apie kolūkių irimą tais metais dar nebuvo kalbos. Pirmieji žemės ūkio reformos įstatymai, kurie pasirodė 1991 m. spalį, savaime anuliuo tą nutarimą. Bet dabartiniams "agrarininkams" patogiu juo badyti akis neišmanėliams žmonėms.

Žemės reformos įstatymai - išlikusio nekilnojamojo turto (žemės, pastatų) gražinimo ir žemės ūkio įmonių privatizavimo - buvo įgyvendinami pamažu, taikant daug poįstatyminių aktų. Šiuos įstatymus beveik 100 proc. vykdė Šilalės rajono valdžia, žmonės ten greit išsidalijo kolūkių turtą ir ėmė ūkininkauti. Kitur Lietuvoje, 1991 m. pavasarį skubotai pervardijus kolūkius žemės ūkio bendrovėmis, žemės reforma įstrigo. Bendrovės smulkėjo, jų egzistencija ėmė rodytis tik dokumentuose, o tikrovėje partinė nomenklatura skubėjo suprivatizuoti buvusį kolūkių turtą savo naudai.

Pakrikimas, t. y. šiandieninė kaimo tragedija, prasidėjo ne todėl, kad iširo kolūkiai ir juridškai atsirado vadinamosios bendrovės, o dėl to, kad per 10 metų kolūkiai nepajėgė įsigyti veislinių produktivių gyvulių, kad žemė buvo nuallinta, technika prasta, o darbų organizavimas be galo žemo lygio. Tik pagalvokit: dvesiančią karvę pavadindavo mėsinium gyvuliu ir veždavo į mėsos kombinatą. Užsienio ūkiuose "mėsinis gyvulys" per parą priaugdavo 2,5 kg svorio, o Lietuvoje - vieną kilogramą. Vienas litras pieno prilygo 6-7 kg kuro, o elektros kilovatvalandė kainavo vieną kapeiką (normaliam pasaulyje 5-6 kartus daugiau). Toks "ūkininkavimas" vedė į žlugimą, jis rodė, kad valstybė iš paskutiniųjų stengiasi kuo ilgiau išlaikyti nežmonišką, niekur pasaulyje neregėtą savo politinį tvarinį - kolūkį. Jį galima palyginti su veršeliu, nuo kurio buvo atitrauktas Maskvos spenys. Ir jis žuvo.

Taigi kuo ilgiau laikysimės kolūkinių relikvų (o mūsų Seime ir Vyriausybėje kai kas to labai nori), tuo bus blogiau mums, kaip valstybei. Bendrovės turtas akyse nyksta, nes žmonėms jis nerūpi, jie nesuinteresuoti ne savo turtu. Traktorininkas daužo ir ardo bendrovės traktorių, bet tik leisk jam tą traktorių privatizuoti, ir mechanizmas ims dirbti kaip bitė. Pavyzdys gali būti mūsų bendrovė, kuriai man teko keletą pastarųjų metų vadovauti ir ją sėkmingai likviduoti. Naikindami bendrovę, išdalijom žmonėms senus traktorius. Mechanizatoriai tuoj pat juos susiremontavo, ir dabar pensininkams nereikia žemintis nei prieš pirmininką, nei prieš gamybos vedėją prašant technikos, kad galėtų aparti daržą, nereikia statyti butelio degtinės traktorininkui, kad malonėtų aparti. Už sutartą kainą arai laiku ir sąžiningai apdirbami. Traktoriaus savininkas negirtuokliauja, neturi tam laiko. Tai-gi komunistų gąsdinimai, kad seni kaimo žmonės pražus, jei bus panaikintos bendrovės, nepasitvirtina. Pensininkai nepažus, jei bendrovė bus sąžiningai padalinta, jei technika liks vietoje ir bus atiduota tiems, kurie su ja dirbs.

Sovietmečiu į Lietuvą kasmet būdavo įvežama po 2 mln. tonų grūdų (pačioje Lietuvoje irgi maždaug tiek būdavo prikuliama) iš Vakarų. Bet paskutiniaisiais tarybų valdžios metais kolūkiai silpo tiesiog akyse. Maskva nei grūdų, nei kombinuotų pašarų jau nepajėgė skirti tiek, kiek skirdavo anksčiau. Kolūkiai patys pamažu būtų sunykę, bet dabartinė

(Nukelta | 7 psl.)

## Kas, ką ir kodėl sugriovė

(Atkelta iš 6 psl.)

valdžia tikisi bet kokiais būdais iš paskutiniųjų kuo ilgiau išlaikyti bendroves. Jei Lietuva gauna kreditą iš užsienio, skirtą žemės ūkiui, ar pinigų iš kurios nors Vakarų šalies rėmimo fondo, valdžia stengiasi tuos pinigus atiduoti prasiskolinusioms bendrovėms, prasiskolinusioms žemės ūkio produktų apdirbimo įmonėms (kurios vis tiek bankrutuos) ar savo draugams. Kad tik kuo mažiau kliūtų ūkininkams. Kasmet vis giliau klimpstama į skolas, nes bendrovės yra perdėm nuostolingos.

O Seime sėdi "agrarininkai", kurie tiesiog nepajėgia nieko naudingo padaryti Lietuvos žemės ūkiui. Jų smegenys užkalkėjusios sovietiniais štapais. Jie ir anksčiau nebuvo žemės ūkio korifėjai, bet visai apsijuokė, kai pamėgino keisti įstatymus, priimtus 1991-1992 metais. 1992 m. pabaigoje, Dotnuvoje vyko Žemdirbių sąjungos (žmonės ją vadina Žemvaldžių sąjunga) pasitarimas, kuriame buvo pasižadėta iki 1993 metų pavasario parengti naujus žemės reformos įstatymus. Nieko jiems iš to neišėjo: braukė ir taisyne jau priimtus įstatymus, tačiau pridarė aibę klaidų, iškraipydavo savo pataisomis juos taip, kad Konstitucinis Teismas turėdavo tas pataisas panaikinti. Nuo pat 1990 m. Žemdirbių sąjunga buvo priešiška nusistačiusi prieš žemės reformą, įrodinėjo žmonėms, kad Sąjūdis sunaikins kolūkius, o tai Lietuvoje sukels badą ir kitokias nelaimes.

Jei Lietuvoje iki šiol nebūtų reformuotas žemės ūkis, padėtis pas mus šiandien būtų tokia pati, kaip Baltgudijoje ar Rusijoje. Bet dėl nemokėsiško valdymo, dėl nesugebėjimo vykdyti reformos žemės ūkis nuolat silpsta. Bendrovės nuostolingos, jos neperka naujos technikos ir netaiso senos, nestato naujų pastatų. Visa armija zootechnikų, veterinarų, kitokių specialistų per 40 metų nesugebėjo įvesti produktyvių gyvulių (Vakaruose iš karvės primelžiama po 8000 litrų pieno per metus, Lietuvoje - po 2000 litrų), leukoze sergančių galvijų bandą reikėjo tiesiog sunaikinti. Nors žemės ūkio ministerijoje ir apskrityse pilna vadinamųjų specialistų, jie neturi aiškios Lietuvos žemės ūkio ateities vizijos. Vangiai grąžinama žemė buvusiems savininkams ar jų įpėdiniams. Žmonės, ilgai varginami dėl nuosavybės dokumentų įforminimo, netenka noro ūkininkauti.

Komunistai taip krauna žarijas ant savo galvų. Jiems ateityje bus pateikta sąskaita ne tik už nekaltų žmonių trėmimą, priverstinę kolektyvizaciją, nuvarymą nuo žemės ir suvarymą į koncentracijos gyvenvietes, bet ir už pastarųjų trejų su puse metų nusikalstamą veiklą kaime.

Kazimieras PUŽIŠKIS

"Dienovidis",

1996 m. balandžio 26 d., Nr. 17.

## KALBOS SKRYNELĖ

### Neškim ant rankų savo tautos žodį

Prieš 6-8 tūkstančius metų nebuvo nei vokiečių, nei prancūzų, nei rusų, nei lietuvių tautų. Visos Europos gyventojai kalbėjo viena kalba. Paskui ta kalba susiskaldė, iš vienos kalbos grupės žmonių susidarė tautos. Jų, kaip ir kalbų, atsirado daug ir įvairių.

XIX amžiuje kalbininkai ėmė domėtis, kodėl buvo ta visoms tautoms bendra kalba? Kokie žodžiai ją sudarė? Kaip ji skambėjo? Atsakyti į šiuos klausimus buvo nelengva, nes kalbos tobulėjo, keitėsi, tolo nuo savo pirmojo šaltinio. Dabar lingvistai, norėdami atstatyti senąją prokalbę, iš kurios išsivystė Europos ir kai kurios Azijos tautų kalbos, lygina senas kalbas. Senosios graikų ir lotynų bei indų (sanskrito) kalbos jau mirusios. Yra išlikusių tik jomis parašytų knygų. O iš baltų kalbų prūsų kalba mirusi, latvių - "sumodernėjusi", nors, žinoma, mokslininkams tyrinėjimams reikalinga. Tik vienintelė lietuvių kalba gyva. Viso pasaulio kalbininkai pabrėžia jos senumą, turtingumą ir grožį. Ji dėstoma daugelyje pasaulio universitetų. Prancūzų kalbininkas A. Meje kadaise yra pasakęs: "Tas, kuris nori žinoti, kaip kalbėjo mūsų proseneliai (t. y. indoeuropiečiai), turi atvažiuoti pasiklausyti, kaip kalba lietuvis kaimietis".

Ypač į akis krinta senovės indų (sanskrito) ir lietuvių kalbos panašumas. Štai keletas žodžių: kas, kada, tada, devas (dievas), sūnus, naktam (naktis), viras (vyras), avis ir pan. Manau, kiekvienam lietuviui turėtų būti aiškus ir toks klausiamasis sakinytis: "Kataras tu-ama si?" ("Katra tu esi?"). Indija toli nuo Lietuvos. Pasiskolinti žodžių vieni iš kitų nei lietuviai, nei indai negalėjo. Abi kalbos juos paveldėjo iš indoeuropiečių prokalbės, t. y. iš tų laikų, kai daugelis tautų kalbėjo viena kalba. Kitos tautos tuos žodžius pamiršo, tik indai ir lietuviai išlaikė. Tas faktas, kad indai įsikūrė Rytuose, o europiečiai - Vakaruose, padėjo atsirasti pavadinimui indoeuropiečiai.

Lotynų ir lietuvių kalbos taip pat turi panašių žodžių, atėjusių iš bendros indoeuropiečių prokalbės. Palyginkime: dievas - deus, vyras - vir, ugnis - ignis, sėmenys - semen, senis - senex, tu - tu, esti - est, vanduo - uduo (tamm. unduo).

Pasaulio mokslininkai tyrinėja lietuvių kalbą, mokosi ją, grožisi, brangina. O mes patys? Kaip beįsimydamai teršiami, laužome, kraipome. O turėtume nešti ant rankų aukštai iškelę ir didžiuotis: štai kokį brangų turtą turime.

### Iš ko pažinsi žmogų

Per ilgus šimtmečius Lietuva buvo lenkinama ir rusinama. Caro valdymo laikais beveik 150 metų mokyklose buvo mokoma lenkiškai arba rusiškai, kunigai pamokslus sakė lenkų kalba, viešajame gyvenime lietuviai turėjo kalbėti rusiškai. Vis dėlto kaimo žmonės lietuvių kalbą išsaugojo, bet nuo svetimų kalbų įtakos apginti nepajėgė. Didelę dalį svetimybių išgujo kalbininkai, bet daug išsilaikė ir iki šiol. Čia, be abejo, purviną pėdsaką paliko sovietinės okupacijos metai.

Dabar per radiją, televiziją ir spaudoje lietuvių kalbos specialistai nuolat moko, kaip reikia taisyklingai kalbėti, tačiau kartais atrodo, kad tos jų pastangos beviltiškos. Taip noriai griebiam kokią nors kalbos šiukšlę, kad net keista.

Liaudies išmintis moko: "Spręsk apie žmogų ne iš nosies, o iš kalbos", "Arklį pažinsi iš dantų, žmogų - iš kalbos". Įsidėmėkim šiuos posakius.

### Svarbu ir kirtis

Įsigali trumpųjų balsių ilgimo klaidos. Kas turi sveiką gimtosios kalbos jausmą, tuoj pat pastebės netaisyklingą tartį: Palykta (= palikta) daug klaidų. Nuteisė už nusikaltymus (= nusikaltimus). Dabartyniu (dabartiniū) metu viskas keičiasi. Parašiau pareiškymą (= pareiškimą). Komytetas (= komitetas) nutarė. Steigia dukterynius (= dukterinius) bankus. Parduodame drabūžius (= drabužius). Vaikūčius (= vaikučius) vedą į darželį. Sutvarkykite žaisliūkus (= žaisliukus). Auk, kol pasieksi lūbas (= lubas). Važiuosim pas tėvuką (= tėvuką). Lesina paukščiūkus (= paukščiukus).

Panašių netaisyklingos tarties pavyzdžių gana dažnai galima išgirsti ir radijo bei televizijos laidose.

### Dar keletas taisyimų

Parsiduoda = parduodamas (a). Parsiduoda (= parduodama) karvė. Parsiduoda (= parduodamas) traktorius. Bet galima sakyti: parsiduoda priešams.

Rubežius, rubežiuojasi = riba, ribojasi. Mūsų sklypai rubežiuojasi (= ribojasi). Rubežius (= riba) cina pagal griovį. Kapišonas = gobtuvas, vaužė. Sekančiai = taip, šitaip. Pareigomis pasiskirstė sekančiai (= taip, šitaip). Planas įvykdytas sekančiai (= taip). Surašė sekančia (= tokia) tvarka.

Spakainas = ramus. Baigiau darbą, dabar spakaina (= rami) galva. Vaikas labai nespakainas (= neramus). Tankus, tankiai - geriau dažnas, dažnai. Jis tankiai (= dažnai) pas mus ateina. Nusibodo tankus (= dažnas) jo lankymasis. Bet reikia sakyti: tankūs javai, tankus miškas, tankus tinklas, tankūs plaukai.

Skyrelį parengė Alė MARKEVIČIŪTĖ

## ŽINIOS IŠ MOKYKLU

## Smagu buvo visiems

Gegužės pradžioje mūsų mokykloje įvyko Motinos dienos skirtas popietė. Į ją susirinko ne tik mokiniai, bet ir jų motinos, mokytojai. Visi klausėsi šventinio koncerto. Dainavo pirmokai, ketvirtokų ansamblis, spektaklį parodė penktokai. Buvo skaitomos motinoms skirtos eilės. Po to kiekvienas moksleivis pasveikino savo mamą.

Renginys (jį vedė vienuoliktojai Jūratė ir Andrejus) visiems susirinkusiems paliko malonius prisiminimus.

Renata JACKEVIČIŪTĖ

Subačiaus vidurinės mokyklos XII klasės mokinė

Baigėsi 1996 metų rajono krepšinio pirmenybės. Jose dalyvavo aštuonios pajėgiausios komandos, kurios po sužaistų 28 rungtynių išsirikiavo tokia tvarka: 1. "Bočiupis" - 14 tšk., 2. "Noriu" - 12, 3. Noriūnai - 11, 4. SKAT - 10, 5. Miesto moksleivių rinktinė - 10, 6. Skapiškis - 9, 7. "Sakalas" - 8 ir 9. Kupiškio žemės ūkio mokykla - 8 taškai. Į pusfinalius pateko pirmosios keturios komandos. Moksleivius į penktąją vietą nustumė jų nesėkmė susitikime su SKAT - 62:69. Baigiamajame varžybų etape "Bočiupis" rezultatu 79:58 (31:29) nugalėjo SKAT. Kupiškio kuopos vyrų neišgelbėjo ir per šias rungtynes pelnyti 8 tritaškiai. Noriūnai pasiekė kiek netikėtą, bet pelnytą pergalę prieš "Noriu" krepšininkus 80:74 (29:43). Abi komandos iš tritaškių zonos pataikė atitinkamai po 8 ir 4 kartus. Daugiausia taškų šioms ekipoms pelnė R. Vareika - 36 ir A. Adomavičius - 35. "Noriu" per anksti patikėjo pergale, neįvertino noriūniečių, kurie į pirmenybių pabaigą kiekvienas rungtynes žaidė vis geriau, kovingiau ir brandžiau.

Tad kovoti dėl 3-4 vietų pirmieji į aikštelę išbėgo pusfinaliuose patyrę pralaimėjimus SKAT ir "Noriu" sportininkai. Pastarasis penketukas, nors ir žaisdamas be vieno iš savo lyderių A. Adomavičiaus, iškovojo gan įtikinančią pergalę 93:58 (36:28). SKAT rimčiau pasipriešino tik pirmajame kėlinyje. Žaidėjai darė daug klaidų, ypač gynyboje. Apie tai liudija ir gautų pražangų santykis 15:30 SKAT nenaudai. Nugalėtojams daugiausia taškų pelnė būsimo Atlantos olimpiečio Virgilijaus

## SPORTAS

Savivaldybės taurė -  
"Bočiupiu"

Aleknos brolis Ričardas - 24. SKAT komandoje rezultatyviausias buvo Ž. Milutis - 25. Abu šie krepšininkai varžybų uždarymo metu ir buvo apdovanoti pirmenybių atminimo dovanėlėmis. Taigi šių metų "Kupiškėnų minčių" laikraščio redakcijos taurės laimėtojai "Noriu" krepšininkai liko tik treči, o SKAT Kupiškio kuopos vyrai iš 9-12 vietos gausių sirgalių džiaugsmui pakilo net į ketvirtąją.

Finale žaidė "Bočiupis" - Noriūnai. Pasikutinės lemiamos rungtynės ir progos šiais metais atsirevanšuoti jau nebus. Pirmajame rate tarpusavio susitikimą laimėjo "Bočiupis" 67:53. Jau tada noriūniečiai parodė "nagučius" - antrąjį kėlinį laimėjo 4 taškais.

Nuo pat pirmųjų žaidimo minučių užvirė atkakli kova. Rezultatas augo taškas į tašką, kol neprabilo "Bočiupio" tolimoji artilerija. Sekė taiklūs K. Tilmanto, K. Bukio ir trys G. Kutkevičiaus tritaškiai. Padėtį dar bandė gelbėti kaip niekad gerai žaidęs V. Budriūnas, kuris tik per pirmąjį puslaikį pelnė 14 taškų ir puikiai kovojo po savo ir varžovų krepšiu. Bet "Bočiupis", sumaniai vadovaujamas J. Marčišausko, vis didino skirtumą ir laimėjo pirmąjį kėlinį 50:34. Daugiausiai taškų per pirmąsias 20 minučių į "Bočiupio" taupyklę įnešė S. Orla ir G. Kutkevičius - po 16 ir 15. Antroje kėlinyje "Bočiupis" ir toliau žaisda-

mas ramiai, racionaliai, retkarčiais blykstelėdamas greitai puolimu, didino skirtumą. Nors iš toli šįsyk negalėjo pataikyti noriūniečių snaiperis R. Vareika, jo komanda nepasimetė, neišsigando aukščiausios pirmenybių ekipos, kovojanti iki paskutinės susitikimo sekundės. Apie įtampą kalba ir abiejų komandų surinktos po 24-ias pražangos. Pergale ir iškovota savivaldybės taurė džiaugėsi "Bočiupis", kurioje rungtyniavo M. Augustinas, K. Bukys, B. Gričius, A. Kuodys, G. Kutkevičius, S. Orla, D. Šilanskas, K. Tilmantas, D. Zabolis ir žaidžiantis treneris J. Marčišauskas. Naudingiausių šių rungtynių žaidėjų prizais buvo apdovanoti S. Orla ir V. Budriūnas.

Truputis statistikos. Iš viso sužaistos 32 rungtynės. Pelnyti 5803 taškai. Varžybas aptarnavo 15 teisėjų. Daugiausia (104) taškų per vieną susitikimą surinko "Noriu", žaisdama su miesto moksleivių rinktine. Didžiausia (57) taškų persvara "Bočiupis" įveikė ŽŪM. Net 9 tritaškius į "Bočiupio" krepšį įmetė skapiškėnai, bet to pergalei pasiekti jiems neužteko. Po 6 tritaškių metimus per vienerias rungtynes pelnė A. Mėlynis ("Sakalas"), T. Jasišnevičius (ŽŪM) ir J. Marčišauskas ("Bočiupis"). Daugiausia (po 30 kartų) prasižengė moksleiviai ir SKAT krepšininkai. Net 55 taškus per 40 žaidimo minučių pelnė A. Adomavičius ("Noriu"). Tik vienintelis "Bočiupis" pirmenybėse nepatyrė pralaimėjimo kartėlio.

Kitos pirmenybės startuos šių metų lapkričio mėnesį. Iki naujų susitikimų krepšinio aikštelėse!

Egidius SAMULIONIS  
Varžybų vyr. sekretorius

## SKELBIA KONKURSA

Rajono savivaldybės administracija skelbia konkursą pėsčiųjų tiltui per antžeminę šilumos trasą iš Taikos gatvės į buvusių kareivinių teritoriją įrengti.

Kreiptis į rajono savivaldybės administracijos ekonomikos ir komunalinio ūkio skyrių (14 kab., Vytauto g. 2, Kupiškis) arba skambinti telefonu 51328 iki birželio 4 d.

## SKELBIMAI

## KUPIŠKIO MIESTO GYVENTOJŲ DĖMESIUI

Rajono savivaldybės administracijos pastato antrajame aukšte, 23 kabinete, eksponuojamas Kupiškio miesto buvusio karinio dalinio teritorijos detalaus suplanavimo projektas.

Ekspozicija darbo metu veiks iki šių metų birželio 7 dienos.

Kviečiame kupiškėnus ją aplankyti ir pareikšti savo nuomonę, kaip ateiityje tvarkyti šią teritoriją. Savivaldybės urbanistikos ir ekologijos skyriaus vedėjas

## UŽJAUČIA

Nepažvelgs pro langą jau mamytės akys,  
Nebelauks jau niekad mylinti širdis -  
Pasiguost skubėsit prie jos šalto kapo,  
Ašarų lašeliai žiedlapiais spindės.

Nuoširdžiai užjaučiame Lidiją JAN-  
KAUSKIENĘ ir Evaldą VITKEVIČIŪ dūl  
mylimos Mamytės mirties.

Kavoliūnų šeima

## Steigėjai ir leidėjai -

Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių), Lietuvos krikščionių demokratų partijos, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos, Lietuvos tautininkų sąjungos, Lietuvos šaulių sąjungos Panevėžio rinktinės Kupiškio S. Lozoraičio kuopa

Kupiškio  
rajono  
skyniai

SL 2062. Užsakymo Nr. 460. Spausdino UAB "Panevėžio litografija".  
Beržų g. 52, 5319 Panevėžys



## "Atgaivos" redakcinė kolegija:

Ričardas Kriovė, Povilas Narbutas,  
Alė Markevičiūtė, Algirdas Petnulis,  
Danutė Satkevičienė, Rima Šikšniene.

Adresas: Vytauto g. 2, II a., 29 kab.

Kupiškis

4880, tel. 51259